వేషం

ఎండాకాలంలో ఒకరోజున...

సెప్టెంబరు నెల వచ్చినా యింకా ఎండ మాడ్చేస్తోంది. ఇంటి ముందు కాంపౌండ్‌లో పూర్తిగా పరచిన నున్నని నల్లని కడపబండల మీది నుంచీ ప్రతిఫలిస్తున్న ఎండ వేడిమి పొగలూసెగలూ చిమ్ముతూ మేడ మీది బాల్కనీలోనికి కోపంగా విరుచుకు పడుతోంది. పైన తిరుగుతున్న ఫాను అక్కడున్న వేడిగాలినే యింకొంచెం వేగంగా మీదికి విసురుతున్నందున అది వుపకారం చేస్తోందో అపకారం చేస్తోందో చెప్పవీల్లేకుండా వున్నది. గేటు బయట వీధిలోని మనుష్యులు ఎండవేడిమి భరించలేక ఎవరో తరుముతున్నట్లు గబగబా నడిచేస్తున్నారు. ప్రకృతి అంతా ఎండ నుంచీ తప్పించుకునే ప్రయత్నంలో అటూ యిటూ పరుగెట్టి అలసిపోయి నీరసంగా వాలిపోయినట్లుంది.

పైన సోఫాలో కూర్చుని అప్పుడే వచ్చిన నాగయ్య బావతో మాట్లాడటానికి ప్రయత్నిస్తోంది ఇందిరమ్మ. అతను ఏదో పనిమీద ఆ వూరు వచ్చి నాలుగు రోజులైందట. పనయ్యాక ఆమెను చూడటానికనీ, వాళ్లమ్మ పంపిన ఆవకాయ జాడీ యివ్వటానికనివచ్చాడు.

అతను ఇందిరకు మేనత్త కొడుకు. వాళ్లకీ ఇందిర కుటుంబానికీ మధ్యన అంతగా రాకపోకలుగానీ, సంబంధాలుగానీ లేవు. అదీ గాకుండా వాళ్లిద్దరికీ వయస్సులో పదిహేను సంవత్సరాలు తేడా వుండటాన మొదట్నుంచీ అతనితో ఏవిధమైన చనువుగానీ సంబంధంగానీ ఏర్పడలేదు...

అతన్ని చూసి యిప్పటికి పదిహేను సంవత్సరాలు గడిచిపోయింది. అప్పటికీ యిప్పటికీ అతను ఏమీ మారలేదు. అట్లాగే నల్లగా సన్నగా కడ్డీలాగా వున్నాడు. లావుగా మోటుగా వుండే పెదాలూ, ఎత్తయిన నుదుటి క్రింది లోతులో ఎర్రగా మెరుస్తూ, కత్తుల్లాంటి చూపుల్తో అవతలి మనిషిని నిర్దాక్షిణ్యంగా చీల్చేసే చూపులూ, నిముషం ఖాళీ లేకుండా ఒకదానివెంట వొకటిగా బీడీలు కాల్చి పీకలు విసిరెయ్యడం - ఉహూ, ఏమీ మారలేదు

అతను!

నాగయ్య బావ వచ్చాడని వినగానే పుట్టింటి మీది అభిమానం పొంగి అతనివేపు ప్రవహించింది. సంతోషంగానే పలకరించడానికి వచ్చింది కాని తీరా అతని ఎదుటికి రాగానే అతని మొరటు స్వభావం గుర్తుకురాగానే సంతోషమంతా ఆవిరైపోయింది.

చిన్నపిల్లగా వున్నప్పుడు కూడా అతను తన వేపు చూస్తేనే తికమకపడిపోయేది ఇందిర. తానెరిగినప్పటి నుండీ అతను విప్లవకారుడు. ఇరవై ఏళ్లనాటి కమ్యూనిస్టు అల్లర్లలో 'కనిపించగానే కాల్చి వెయ్యవలసిన' వారి జాబితాలో వున్నాడు. ఆ మధ్యన ప్రత్యేక తెలంగాణా కోసం కృషి చేశాడు. ఇప్పుడు శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని నక్సలైటు ఉద్యమంలోనికి వెళ్లబోతున్నట్లు అమ్మ చెప్పింది. ప్రాణమంటే జీవితపు జూదంలో పణంగా పెట్టవలసిన తృణం అతని దృష్టిలో. వర్గ పోరాటం మించిన సత్యంగాని విలువలుగాని లేవు అతనికి యీ ప్రపంచంలో.

ఇదివర్లో అతన్ని చూచిన కొద్దిసార్లూ తనలో రేకెత్తిన అస్పష్టమైన భయాందోళనల్నీ గాభరానీ యీసారి జయించాలని చాలా ప్రయత్నించి ఓడిపోయింది ఇందిర. తాను అతనికంటే అన్నివిధాల ఎక్కువేనని గుర్తుకు తెచ్చుకున్నది. తనకు డబ్బున్నది. చదువున్నది. మంచీ మర్యాదా వున్నవి. నాగరక ప్రపంచంలో తానూ ఒక మంచి భాగం... అతని కివేవీ లేవు... అయినా ఎందుకో అతన్ని చూస్తే ఇందిరకు భయం.

అతని చిన్నతనంలో చదువు నేర్పే సందర్భంలో అతని బండతనానికీ, మొండితనానికీ విసిగి, తన తండ్రి - అతని మేనమామ- అతన్ని స్తంభానికి కట్టేసి పలుపు తాటితో వాతలు పడేట్లు బాదుతూ వుంటే, మేనత్త వచ్చి 'నాయనా, వాడికి చదువు అబ్బకపోతే మానెగాని ప్రాణాలతో వుండనివ్వరా' అని తమ్ముడికి చెప్పి విడిపించేదట. అతన్ని చూస్తూ కసిగా ఆ దెబ్బల్ని వూహించుకుంటుంది ఇందిర. ఒకటి. రెండు, మూడు... యింకా, యింకా... మేనత్త వచ్చి విడిపించేవరకూ. కాని యీ ఆధిక్యతలన్నీ అతని తీక్షణమైన చూపు ముందు సుడిగాలిలో దూదిపింజల్లాగా ఎగిరిపోతాయి. అంతలోనే అదే కత్తులు గుచ్చే తీక్షణమైన చూపుతో చిన్నగా నవ్వుతూ 'యీసారి లిస్టులో మామయ్య పేరున్నది' అంటున్న దృశ్యం గుర్తుకొస్తుంది. కమ్యూనిస్టులు యీ భూమి మీద నుండీ తుడిచి పారెయ్యాలనుకున్న గవర్నమెంటు వుద్యోగుల పేర్ల లిస్టు అది. 'ఆ మామయ్య' తన తండ్రి! నాగయ్య బావకీ జాలీ, దయా ఏ కోశానా లేవు! అతన్ని గురించి తలచుకుంటేనే ఒళ్లు జలదరిస్తుంది ఇందిరకు... ఇప్పుడు అతని ఎదురుగా కూర్చొని, యీ పదిహేనేళ్లలో తను సంపాదించిన జీవితానుభవమూ, డబ్బూ

హోదాలు యిచ్చిన అధికారమూ అన్నీ మాయమైపోగా, ఆనాటి చిన్నపిల్లలాగే తబ్బిబ్బు పడిపోతోంది.

అతను ఏమీ పట్టించుకోకుండా బయటకు చూస్తూ బీడీ కాలుస్తున్నాడు.

ఫాన్ విసురుతున్న వేడిగాలికి ఒళ్లంతా ఉడుకెత్తిపోతోంది. చల్లగా వుండే తడిగుడ్డను మీద కప్పుకోవాలనిపిస్తోంది.

"చాలా ఎండగా వున్నది కదూ" అన్నది ఇందిర, అరిచేతుల్తో మొహాన్ని ఎండగాలి నుండి కప్పుకుంటూ.

అతను మాట్లాడకుండా ఒకసారి యిటుచూసి మళ్లీ చూపు తిప్పుకున్నాడు. అతను చూడగానే ఇందిరకు తనేదో తప్పుచేసినట్లు, అసందర్భంగా మాట్లాడినట్లు అన్పించింది. 'పాపం, ఎండా చలీ అన్నీ బాధలే మీకు... యీ వేషాలన్నీ కాలి క్రింద రాచెయ్యాలి!' అన్నట్లు తోచింది.

నాగయ్య బావ మనిషి కాదా? అతని చర్మం ఎండా చలీ తాకకుండా మొద్దుబారి పోయింది కాబోలు. పోలీసులు అతని కోసం వేటకుక్కల్లా వెతుకుతున్నప్పుడు పొలాల్లో రోజుకో గడ్డివామిలో నిద్రపోతూ, పగలు ఏ తోటలోనో, పాడుపడిన గుడి చీకటిలోనో మనిషి తిరగనిచోట గడుపుతూ, నమ్మకస్తుడైన మాలవాడెవడో వీలున్నప్పుడు కూలివాడిలా తెచ్చుకున్న అన్నం అందిస్తే తింటూ, లేకుంటే పస్తుంటూ - అబ్బ! ఏం జీవితం! ఏదో గొప్ప వినాశకరశక్తి అతనిలో నిండి యిలాంటి బ్రతుకును మోస్తోంది, కోరుతోంది... అనుకుంది ఇందిర.

ఏ మాటా పలుకూ లేని యీ నిశ్శబ్దం ఇందిరకు దుర్భరంగా వున్నది. వంట మనిషిని కేకేసి కాఫీ చేసుకు రమ్మన్నది.

"నాకు చక్కెర అఖ్ఖర్లేదు. స్ట్రాంగ్‌గా కావాలి" అన్నాడు నాగయ్య బావ బీడీ పొగ వొదుల్తూ. "ఇంకో పదిహేను నిమిషాల్లో నేను వెళ్లిపోవాలి" అన్నాడు.

"ఎందుకనీ? యివాళ వుండరాదా... రాత్రికి ఆయన కాంపు నుండీ వస్తారు" అన్నది.

"పనుంది" అన్నాడు.

నీ మొగుడంటే నాకేం లెఖ్ఖ అన్నట్లుగా తోచింది ఇందిరకు. కోపం వచ్చింది. ఇల్లూ వాకిలీ లేకుండా పైసా డబ్బు సంపాదించకుండా నీవు చేస్తున్న ఉద్ధారకం ఏమిటో అనడగాలనిపించింది. అతను బయట ఎండనీ రోడ్డునీ చూస్తున్నాడు. రింగులు తిరిగి పొట్టిగా వున్న నల్లటి జుట్టు ఎక్కడ ప్రారంభిస్తున్నదీ కూడా తెలియకుండా జేసే నల్లని

మోటు చర్మమూ, మానవత్వం ఎరగనట్లుండే మొహమూ చూచి మరేం మాట్లాడకుండా వూరుకుండిపోయింది.

జవాను చంద్రయ్య వచ్చాడు. క్రొత్త వ్యక్తిని చూచి "మళ్లీ వస్తానమ్మా" అన్నాడు. "ఫర్వాలేదు చెప్పు" అన్నది ఇందిర. అందరు జవాన్లలోకీ వినయ విధేయతలు గలవాడు చంద్రయ్య.

"తమరు దయుంచాలమ్మా... నాకు ఎరన్డ్ లీవూ, కాజువల్ లీవూ అన్నీ అయి పోయాయమ్మా ఆడదాని జబ్బుతో... ఇప్పుడు నాలుగు రోజులు అర్జంటుగా వూరికెళ్ళాల్సిన అవసరం పడిందమ్మా... తమరి దయ" అన్నాడు చేతులు నలుపుకొంటూ.

"అయ్యగారి నడక్కపోయావా" అన్నది ఇందిర.

"అడిగానమ్మా... సెలవంతా అయిపోతే జీతం నష్టం మీద పో అన్నారు... పేదవాణ్ణి..." అన్నాడు చంద్రయ్య.

"అన్ని సెలవులూ అయిపోతే రూల్సు ప్రకారం అంతేనేమో" అన్నది ఇందిర.

"అట్లాగ కాదులేమ్మా! అయ్యగారు దేముడు. నాకు ఉద్యోగం యిచ్చారు. తప్పులు చేస్తే క్షమించారు. ప్రమోషన్ యిచ్చారు. టి.ఎ.లు యిప్పించారు. ఎన్నో సాయాలు చేశారమ్మా... ఇప్పుడెందుకో నా మీద దయ తప్పింది..." అన్నాడు.

తాము దయాపరులమని అందరూ అంటూంటే వినటం చాల యిష్టం ఇందిరకు. నిజానికి తాము చాలా దయాగుణం కలవారమని అనుకుంటుంది కూడాను. తమ దయాదాక్షిణ్యాల్ని గురించి చంద్రయ్య చెప్తుంటే ఇందిర నాగయ్య బావ వేపు చూసింది దర్పంగా. అతను ఏదీ విననట్లు రోడ్డు వైపు చూస్తూ యింకో బీడీ ముట్టించుకున్నాడు. ఇతరుల మంచితనం గురించి నీవు వినవులే అనుకుంది ఇందిర.

"సెలవు లేకపోతే ఎట్లా యిస్తారూ? రూల్సు ప్రకారం అందరికీ ఎట్లాగో నీకూ అంతేగదా" అన్నది విసుగ్గా.

"అంత మాట అనొద్దమ్మా... ఇంతదాకా నన్ను చాలా దయగా చూశారు తమరు... ఇప్పుడు ఎవరో నామీద పుచ్చులు చెప్తున్నారేమో... నేనే పాపమెరగనమ్మా" అన్నాడు కళ్లు నులుముకుంటూ.

ఈ చంద్రయ్యకు బుర్రలో బంకమన్ను నిండి వున్నది కాబోలు. తన ధోరణి తనదేగాని అవతలవాళ్లు చెప్పేది ఏమీ అర్థం చేసుకోడు అనుకొని విసుక్కుంది ఇందిర... తనక్కావలసినవన్నీ యివ్వటమే దయ అని చంద్రయ్య అభిప్రాయంలాగుంది! అందరికీ వుండే రూల్సును పట్టించుకోకుండా, తన కోరికల ప్రకారంగా ఆ 'దయ' ప్రత్యేకంగా తన

మీదనే ఎందుకు వర్షించాలని ఆలోచించే తెలివి లేదు! ఇన్నాళ్లూ యిచ్చారు, యిప్పుడూ యివ్వాలి, అంతే తెలుసు!

ఇంతవరకూ నిరాటంకంగా ఆలోచించిన ఇందిర 'దయ అనేది అవ్యాజమూ ఉదాత్తమూ అయిన భావం కదా! కారణం వుండాలంటే అది దివ్యమైనది ఎట్లాగవుతుంది' అన్న మీమాంసలో పడ్డది కాస్సేపు. అసలు దయంటే ఏమిటో! అన్న ఆలోచన వచ్చింది. యింతవరకూ వున్న ఆనందం, నిండుదనం మాయమైపోయి వెలితి తోచింది

నాగయ్య బావ యిదంతా విని ఏమి అపార్థాలు తీసి ఎగతాళి పట్టిస్తాడో అన్న అనుమానం కలిగింది ఇందిరకు. అతని ముందర యిదంతా జరగటం ఇబ్బందిగా వున్నది. చంద్రయ్యకు ఎప్పుడేం మాట్లాడాలన్న ఇంగిత జ్ఞానం లేదనుకున్నది. గట్టిగా చంద్రయ్యను కోప్పడితే బూర్జువా పద్ధతిలోని అహంభావం అంటాడు నాగయ్య బావ. ఇందిరకు ఏమీ పాలుపోలేదు.

"అయ్యగారొచ్చేక ఏదో ఒకటి చూస్తారులే" అని అప్పటికి చంద్రయ్యను ఒదిలించుకున్నది.

వంటావిడ కాఫీ తెచ్చి యిద్దరికీ యిచ్చింది.

నాగయ్యబావ అంత వేడి కాఫీని ఒక్క నిముషంలో త్రాగేసి కప్పు క్రిందపెట్టి బీడీ వెలిగించాడు. చిన్నగా నవ్వుతూ "మీరిక్కడ అందరి మీదా దయ చూపిస్తూ చిన్నసైజు దేవుళ్లుగా వుంటున్నారన్నమాట" అన్నాడు.

గతుక్కుమన్నది ఇందిర. తానూహించినట్లుగానే పెడర్థం తీసేశాడు! ఆ మాటల్లోని వ్యంగ్యం కరిచినట్లయింది. అతని మీద చాలా కోపం వచ్చింది. ఇదేమన్నా వేషమా?

'ప్రతిదాన్నీ విప్లవం పేరిట నాశనం చేసేవాళ్లకు, మంచినంతా మోసం అనేవాళ్లకు - హత్యలకున్నాడా వెనుదియ్యనివాళ్లకు - దయను గురించి ఏం తెలుస్తుందిలే' అనుకుంది.

'మీరు స్వార్థపరులు. మీ దయ వుత్త వేషం. పేదల ఎడ, పీడిత ప్రజానీకం ఎడ నిజంగా సానుభూతి గల విప్లవకారులం మేము' అనుకుంటాడు నాగయ్యబావ.

'దయ మా వేషమైతే, విప్లవం నీ వేషం!' అనుకుంది ఇందిర.

అతను వెళ్లటానికి లేచాడు. వాకిటి దగ్గరకు వెళ్లి ఆగి వెనక్కి, తిరిగి చూశాడు. మోటుగా వుండే పెదాలు విడివడి, చిన్నగా చక్కగా - అచ్చంగా శాంతమ్మత్తయ్యకి లాగే - వరుసగా వుండే పలువరుస కన్పించి మాయమైంది... తను నవ్వటంలో ఏదో తప్పు చేస్తున్నట్లు యిబ్బందిగా ముక్తసరిగా నవ్వుతాడు నాగయ్యబావ... ఇదివరలో కొన్నిసార్లు చూచిందే అయినా ఆ నవ్వు ప్రతిసారీ ఇందిరకు ఆశ్చర్యంతో పాటు కించిత్

ఆనందం కలిగిస్తుంది.

"వెళ్తాను" అంటూ గబగబా మెట్లు దిగి గేటు దాటి ఎండలోకి వెళ్లిపోయాడు.

నెలరోజుల తర్వాత ఒకనాడు పేపరు చూస్తున్న ఇందిరమ్మ ఒక వార్త దగ్గర ఆగి పరీక్షగా చదివింది - కొత్తగూడెం దగ్గర ఒక దోపిడీ సందర్భంలో కాల్చివేయబడిన నలుగురు నక్సలైట్ల పేర్లలో నాగయ్య బావ పేరు కూడా వున్నది.

'అయ్యయ్యో! మా నాగయ్య బావే!' అనుకుంది ఇందిరమ్మ విచారంగా.

★★★